

COLOCVIU STRATEGIC

UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE APĂRARE „CAROL I”
CENTRUL DE STUDII STRATEGICE DE APĂRARE ȘI SECURITATE

DIPLOMAȚIA DE DEZVOLTARE CA SURSĂ A DEZINFORMĂRII EFECTUATE DE FEDERAȚIA RUSĂ ÎN CONTEXTUL PANDEMIEI DE COVID-19

Andreia-Mariana POP

Development diplomacy as a source of misinformation made by the Russian Federation in the context of the Covid-19 pandemic

Abstract: The Covid-19 pandemic reiterated the need for international cooperation and imposed the use of certain diplomatic tools in overcoming the critical moments of the health crisis in 2020. In these new circumstances, were developed terms such as: “Corona diplomacy”, “ventilator diplomacy” or “vaccine diplomacy”.

Each state has led the Covid-19 crisis according to its own capabilities and expertise. In the case of the Russian Federation, a country recognized for its tendencies to manipulate public opinion in order to shape its image as a global leader, the health crisis was a favorable context for implementing the development assistance diplomacy.

This article will present the ways in which Russia seeks to influence the international communities of experts and the public opinion in Western states, in the context of the Covid-19 pandemic, by using development diplomacy to gain positive image capital.

Keywords: public diplomacy, development diplomacy, Covid-19 pandemic, Russian Federation, misinformation.

Diplomația de dezvoltare ca sursă a dezinformării efectuate de Federația Rusă în contextul pandemiei de Covid-19

Rezumat: Pandemia de Covid-19 a reiterat necesitatea cooperării internaționale și a impus utilizarea anumitor instrumente diplomatice în depășirea momentelor critice ale crizei sanitare din 2020. În aceste noi circumstanțe s-au dezvoltat sintagme precum: „diplomația Corona”, „diplomația ventilatorului” sau „diplomația vaccinului”.

Fiecare stat a tratat criza de Covid-19 conform capacităților și expertizei proprii. În cazul Federației Ruse, o țară recunoscută pentru tendințele sale de a manipula opinia publică pentru a-și profila o imagine de lider global, criza sanitară a reprezentat un context favorabil pentru desfășurarea diplomației de asistență pentru dezvoltare.

În cadrul acestui articol vom prezenta modalitățile prin care Rusia încearcă să influențeze comunitățile de experți și opinia publică din statele Occidentale, în contextul pandemiei de Covid-19, utilizând diplomația de dezvoltare pentru a câștiga un capital pozitiv de imagine.

Cuvinte-cheie: diplomație publică, diplomație de dezvoltare, pandemia de Covid-19, Federația Rusă, dezinformare.

1. Diplomația de dezvoltare ca subtip al diplomației publice

Izbucnirea pandemiei de Covid-19 a activat canalele așa-numitei *diplomații de dezvoltare și ajutor*. Prin *diplomație de dezvoltare* ne referim la un subtip de *diplomație publică* care se concentrează pe distribuirea ajutorului umanitar. Principala ipoteză a teoreticienilor este că diplomația de dezvoltare este recunoscută ca parte a politicii externe în contextul diplomației publice și/sau *puterii soft*.

Acest tip de diplomație se susține prin experți

din diferite sectoare ale economiei și tehnologiei. În consecință, se desfășoară prin structuri specializate pentru gestionarea ajutorului, care ar trebui să coopereze permanent cu serviciul diplomatic național. Acest lucru necesită, ulterior, un nivel ridicat de competențe în acele domenii care sunt acoperite de asistența pentru dezvoltare și necesită sprijin diplomatic. De aceea, diplomația de dezvoltare reprezintă o latură interdisciplinară în economia politică globală, care necesită, cel puțin o vreme, implicarea specialiștilor în acele domenii în care este efectuată.

Andreia-Mariana POP este doctorand în domeniul „Informații și securitate națională” în cadrul Universității Naționale de Apărare „Carol I” din București (email: popandreaia@yahoo.com).

Înainte de a aborda aspectele fundamentale ale diplomației de dezvoltare trebuie să luăm în considerare faptul că guvernele utilizează acest ajutor extern ca instrument de îmbunătățire a imaginii proprii țării și abordează deciziile privind asistența strategică a altor state în conformitate cu propriile interese naționale.

Evoluând simultan, în concordanță cu obiectivele de dezvoltare, trebuie urmărite și scopurile diplomației publice. Diplomația de dezvoltare promovează imaginea unui stat ca furnizor, dar nu exclude nici celelalte resurse de putere *soft* ale acestuia. Aici trebuie să discernem între motivațiile altruiste și egoiste pe care un stat le are pentru acordarea de ajutor. Dacă diplomația publică reprezintă un mijloc de promovare internațională și stabilire a legăturilor cu publicul străin, puterea *soft* rămâne un mijloc de a câștiga un avantaj strategic.

De-a lungul timpului, nici teoreticienii relațiilor internaționale, nici practicienii diplomației publice nu au convenit asupra unei definiții a acestui domeniu, dar activitatea diplomației publice se concentrează pe modul în care statele, organizațiile multilaterale și societatea civilă angajează segmente influente ale societății, inclusiv jurnaliști, intelectuali și personalități culturale, precum și publicul larg din țările străine, în relația cu statul în cauză.

Inițial, acțiunile de diplomație publică erau întreprinse de guvernele de stat. Cu timpul, diplomația publică a evoluat, iar în realizarea ei au fost incluse o gamă largă de organizații. Astfel, a apărut sintagma *nouă diplomație publică* care se referea la implicarea organizațiilor neguvernamentale, a grupurilor transnaționale și a actorilor subnaționali în a angaja publicul țintă și agențiile internaționale în realizarea unor obiective strategice ale unui stat.

În ultimul deceniu, mai ales datorită evoluției comunicării digitale, am asistat la extinderea sferei de definire și la diversificarea instrumentelor diplomației publice dincolo de campaniile tradiționale de informare sau promovare a economiei și culturii. De-a lungul timpului, diplomația publică a fost divizată în mai multe subtipuri, printre care: *diplomație culturală, diplomația digitală, diplomația cetățenească, diplomație de dezvoltare și ajutor*.

Granițele dintre subtipurile de diplomație publică enumerate mai sus sunt adesea estompate, iar amploarea factorului digital face ca distincția acestora să fie tot mai greu de realizat.

Așa cum diplomația publică reprezintă o resursă a puterii *soft*, diplomația de dezvoltare și ajutor este strâns legată de elemente ale acesteia deoarece: modelează atitudini pozitive, inclusiv recunoștință și admirație față de cel care furnizează ajutorul; servește transmiterii de informații despre furnizor și valorile pe care le reprezintă; crește interesul pentru țara de proveniență; și se bazează, adesea, pe resursele nemateriale pe care le poate oferi un stat donator, precum informații și *know-how* – rea-

lizări și descoperiri în știință, sănătate, sistem politic, noi tehnologii etc. Cu alte cuvinte, pentru succesul diplomației de dezvoltare este necesară o reflecție adecvată asupra resurselor puterii *soft* ale statului care oferă ajutorul, asupra modului în care acestea ar putea răspunde nevoilor beneficiarilor și, de asemenea, ar putea servi în campaniile ulterioare.

Impactul diplomației publice în criza de sănătate globală reprezintă un aspect relativ nou și interesant pentru cercetătorii și practicienii diplomației publice, precum și pentru profesioniștii din domeniul sănătății la nivel mondial. Odată cu începerea secolului al XXI-lea, s-au alocat mai multe fonduri inițiativelor globale de sănătate decât oricând în istoria omenirii. În această eră a interconectării globale, sănătatea fiecăruia depinde de schimbul eficient și transparent de informații și de stabilirea de parteneriate internaționale, multidisciplinare. În contextul pandemiei de Covid-19, țările s-au ajutat reciproc trimițând echipamente medicale sau personal calificat.

2. Gestionarea diplomației de dezvoltare a Federației Ruse

Spre deosebire de diplomația publică a țărilor din Occident, cea a Federației Ruse nu se axează pe promovarea democrației. În schimb, acesta urmărește să susțină dialogul internațional și stabilitatea strategică între diverși actori internaționali. În ultimii ani, Rusia pune un accent din ce în ce mai mare pe diplomația publică și utilizarea puterii *soft* pentru atingerea obiectivelor politicii externe.

În documentul *Conceptul de politică externă a statului*, din 2016, se precizează că este necesar ca specialiștii și experții ruși să se implice în eforturile de diplomație publică ale statului.

Conceptul Rusiei referitor la asistența internațională pentru dezvoltare prezintă o viziune strategică a priorităților Moscovei privind furnizarea de ajutoare financiare internaționale, tehnice, umanitare ori de altă natură pentru a facilita dezvoltarea socio-economică a țărilor beneficiare. Obiectivul principal al acesteia este sprijinirea populației și modelarea unei imagini pozitive a Rusiei, prezentând-o ca un actor atractiv pentru resursele sale, dar și ca stat-partener de încredere în sistemul internațional.

În mod evident, pe lângă obiectivul său extern de a ajuta popoarele afectate, ajutorul umanitar al Rusiei reprezintă o inițiativă de diplomație publică. Ajutorul altor țări și națiuni într-o perioadă de criză are întotdeauna implicații notabile. Aceste implicații nu reprezintă neapărat beneficii materiale sau economice. În schimb, acestea sunt mai susceptibile de a fi sub formă de efecte sociale și psihologice – efecte care modelează percepțiile unei țări sau națiuni referitoare la statul care oferă ajutorul. În general, o amintire istorică care este amprentată de gesturi de generozitate ar putea fi greu distorsionată sau uitată cu ușurință.

În ultimul an, diplomația de ajutor umanitar anti-coronavirus s-a extins semnificativ. Conform calculului Centrului pentru Soluții Avansate de Gestionare, Rusia a ajutat, în anul 2020, 55 de țări să lupte împotriva pandemiei, iar numărul ajutoarelor umanitare acordate a ajuns la 165.¹

Din februarie până în iulie 2020, Rusia a acordat ajutoare pentru 32 de țări. Susținând membrii Uniunii Economice Eurasiatice, inclusiv Armenia, Belarus, Kazahstan și Kârgâzstan, Moscova urmărește să-și consolideze poziția în zona post-sovietică. Cu toate acestea, condiția pentru asistență (inclusiv sprijin financiar) era creșterea integrării politice în cadrul Uniunii Eurasiatice.

În Europa, Rusia a oferit ajutor țărilor în care simpatiile pro-ruse sunt relativ puternice. În acest fel, a încercat să câștige influență asupra politicii interne și externe a statelor beneficiare. Aceasta a vizat, printre altele, Moldova, Italia, Serbia, Bosnia și Herțegovina². Pentru a consolida parteneriatele în Asia, Rusia a trimis ajutor către China, Coreea de Nord și Mongolia.³

Rusia a ajutat toate republicile din Asia Centrală (Kazahstan, Kârgâzstan, Tadjikistan, Turkmenistan, Uzbekistan) trimițându-le truse de testare și echipamente de măsurare a temperaturii⁴. În cazul acestor state, pe lângă motive umanitare, Rusia a luat în considerare și aspecte⁵ de ordin:

1) *Diplomatic și geopolitic* – Rusia trebuie să-și sprijine aliații și potențialii membri ai Uniunii Eurasiatice pentru stabilitatea organizației. Pe de altă parte, Moscova consideră încă aceste țări în sfera sa de interese și, dacă Rusia nu ar fi ajutat, alte state ar fi putut veni în sprijinul lor.

2) *Securitatea externă* – Răspândirea coronavirusului poate provoca carantine, blocări și pierderi treptate de resurse financiare și toate acestea pot stârni revolte sociale în rândul acestor state. În prezent, Rusia este interesată de regimuri stabile care depind de sprijinul lor, astfel încât asistența pentru republicile din Asia Centrală este necesară pentru a preveni astfel de crize sociale.

3) *Epidemiologic* – În Rusia, un număr considerabil de migranți provin din Asia Centrală. Înainte

ca țările să își redeschidă granițele, Moscova este interesată să se asigure că migranții care vor veni în Rusia nu vor răspândi virusul.

Nu în ultimul rând, interesele Rusiei în regiunea Orientului Mijlociu și Africii de Nord sunt motivate de reafirmarea statutului de mare putere într-o zonă dominată, după destrămarea URSS, de SUA. În acest scop, aplicarea diplomației de dezvoltare în această regiune s-a făcut prin furnizarea de teste, echipamente medicale (aparate respiratorii) și asistență de specialitate în Iran, Siria, Liban, Algeria și R.D. Congo⁶. Dacă Asia de Sud-Est nu a reprezentat o prioritate în domeniul asistenței în lupta împotriva coronavirusului, în state precum Laos, Cambodgia, Indonezia și Myanmar, misiunile diplomatice ruse au oferit asistență țărilor gazdă⁷.

3. Practica dezinformării în promovarea diplomației de dezvoltare a Federației Ruse

După cum am evidențiat anterior, în practică, activitățile de diplomație publică presupun: informarea jurnaliștilor; mass-media electronică sau informarea digitală, inclusiv site-uri web, *podcast*-uri și *blog*-uri; social media, în special Facebook și Twitter; schimburi internaționale profesionale sau culturale, cum ar fi burse de studiu, vizite la sediile culturale; conferințe și alte evenimente. Măsurile impuse în perioada pandemiei au dus la răspândirea unor politici de *branding* modificate la nivel național prin amplificarea aspectelor diplomației de dezvoltare și ajutor.

Pe măsură ce coronavirusul a început să se extindă, conținutul materialelor online produse de ambasadele rusești în legătură cu extinderea pandemiei s-a concentrat în primul rând pe activitatea guvernului rus în domeniul furnizării de ajutoare către alte state, evitând distribuirea știrilor care prezentau evoluția reală a infectării cu noul coronavirus în Rusia sau neajunsurile sistemului de sănătate al acesteia. Prin utilizarea propagandei și a dezinformării, autoritățile ruse urmăresc promovarea acțiunilor Rusiei și discreditarea altor actori internaționali. Moscova a utilizat pandemia pentru a-și urmări obiectivele politicii externe: fie de a menține relații bune cu aliații săi (Venezuela și Siria), fie de a îmbunătăți relațiile cu țările occidentale (Italia și SUA)⁸, fie de a submina capacitățile anti-criză ale altor state în a oferi ajutor, în special statele membre ale UE⁹.

¹ Oleg Shakirov, "Россия помогла с ковидом четверти мира", *VTimes*, 10 Февраль 2021, URL: <https://www.vtimes.io/2021/02/10/rossiya-pomogla-s-kovidom-chetverti-mira-a3074>, accesat la 20.02.2021.

² Maxim Samorukov, "Ventilator diplomacy in the Balkans", in Dmitri Trenin, Eugene Rumer, Andrew S. Weiss, *Steady State: Russian Foreign Policy After Coronavirus*, Carnegie Moscow Center, 8 July 2020, URL: <https://carnegie.ru/2020/07/08/ventilator-diplomacy-in-balkans-pub-81895>, accesat la 20.02.2021.

³ ***, *Humanitarian Map*, Humanitarian Monitor Team, April 2020, URL: <https://www.russianassistance.ru/en>, accesat la 23.02.2020.

⁴ *Ibidem*.

⁵ Eriks Varpahovskis, "Aid Diplomacy & Nation Image: Central Asia and Russia", *CPD Blog*, 31 July 2020, URL: <https://uscpublicdiplomacy.org/blog/aid-diplomacy-nation-image-central-asia-and-russia>, accesat la 23.02.2020.

⁶ ***, *Humanitarian Map*, Humanitarian Monitor Team, April 2020, URL: <https://www.russianassistance.ru/en>, accesat la 23.02.2020.

⁷ *Ibidem*.

⁸ Antoinette Nikolova, "Russian COVID-19 aid to Italy: PR stunt or covert operation?", *EURACTIV*, 7 May 2020, URL: <https://www.euractiv.com/section/defence-and-security/news/russian-covid-19-aid-to-italy-pr-stunt-or-covert-operation>, accesat la 20.02.2021.

⁹ ***, "'From Russia with Love': Putin sends aid to Italy to fight virus", *EURACTIV*, 23 March 2020, URL: <https://www.euractiv.com/section/global-europe/news/from-russia-with-love-putin-sends-aid-to-italy-to-fight-virus>, accesat la 20.02.2021.

Dacă la nivel declarativ, autoritățile ruse susțin că diplomația publică în vremea pandemiei ar trebui să servească scopului cooperării internaționale, în special între marile puteri, pentru depășirea acestei crize sanitare¹⁰, în practică, dezinformarea rusă vizează atât publicul străin, cât și pe cel intern.

Oferind ajutor străin și făcând public acest lucru în mass-media, autoritățile ruse au dorit să arate propriei societăți că Rusia este liderul mondial în lupta împotriva pandemiei. De asemenea, au urmărit să distragă atenția de la numărul persoanelor infectate cu noul coronavirus din țară și de la dificultățile cu aprovizionarea din spitalele rusești.

Această tactică a Rusiei de prezentare a informațiilor către publicul străin a fost catalogată de actorii internaționali drept dezinformare sau propagandă. Un studiu al Parlamentului European, referitor la *Implicațiile geopolitice ale pandemiei de Covid-19*¹¹, arată că Rusia a dus o campanie de dezinformare imediat după izbucnirea pandemiei, vizând statele europene. Conținutul în limba franceză și germană, produs de presa rusească și distribuit pe rețelele de socializare, evidențiază slăbiciunea instituțiilor de-mocratice și a dezordinii civile de pe continentul european.

Pe lângă prezentarea în media a ajutoarelor oferite, Rusia promovează o serie de narațiuni menite să influențeze opinia publică în conformitate cu interesele sale. Mai multe astfel de narațiuni demonstrează dezinformarea întreprinsă de Rusia în Europa. Atât EUvsDisinfo, cât și East StratCom Task Force, grupuri care monitorizează în mod regulat dezinformarea presei rusești, subliniază faptul că există trei tipuri de narațiuni false folosite la adresa UE.¹² Se pare că toate cele trei reprezintă o nouă variantă a mesajelor de dezinformare din era sovietică: *Vestul / Europa / SUA sunt în plin declin sau sunt morți*. În contextul pandemiei, acest mesaj este adaptat:

1. *UE eșuează în pandemie* – Uniunea este pe cale de a se prăbuși împreună cu zona Schengen.

2. *UE este egoistă și își trădează propriile valori* – în Ucraina, de exemplu, mesajele despre prăbușirea iminentă a UE au fost combinate cu portretul fostei republici ca „stat eșuat”, care a fost „abandonat de aliații săi europeni”.

3. *UE profită de criză pentru a avansa în urmărirea propriilor interese* – această narațiune este

¹⁰ ***, “Путин создал межведомственную комиссию по вопросам содействия международному развитию”, TASS, 5 Ноябрь 2020, URL: <https://tass.ru/politika/9925153>, accesat la 17.02.2021.

¹¹ Florence Gaub, Lotje Boswinkel, *The geopolitical implications of the COVID-19 pandemic*, Policy Department for External Relations, September 2020, URL: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/603511/EXPO_STU\(2020\)603511_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/603511/EXPO_STU(2020)603511_EN.pdf), accesat la 17.02.2021.

¹² ***, “Throwing coronavirus disinfo at the wall to see what sticks”, EUvsDisinfo, 2 April 2020, URL: <https://euvsdisinfo.eu/throwing-coronavirus-disinfo-at-the-wall-to-see-what-sticks>, accesat la 23.02.2021.

mai puțin proeminentă, dar a fost lansată în legătură cu Georgia, unde guvernul de la Tbilisi ar fi încălcat „granița cu Osetia de Sud, cu ajutorul misiunii europene care monitorizează conflictul”.

Pe de altă parte, un raport al Comisiei Europene privind utilizarea dezinformării de către Rusia și China în timpul pandemiei arată că Moscova nu a reușit să submineze capacitățile anticriză ale UE.¹³ Dezvăluirea publică a detaliilor *corona-diplomației* ruse, inclusiv a problemelor tehnice pe care le-au avut echipamentele medicale trimise de Rusia în SUA și refuzul autorităților americane de a utiliza ventilatoare rusești după ce acestea au luat foc în spitalele din Rusia, au scăzut încrederea publicului și au slăbit influența Moscovei la nivel internațional.

În mod evident, campania de dezinformare pe tema pandemiei de Covid-19 s-a diferențiat de operațiunile anterioare de influență susținute de Rusia, deoarece dezinformarea a fost susținută de o campanie umanitară, iar acordarea de asistență medicală către țări străine a oferit numeroase oportunități foto și video care au circulat în mediul online, arătând lumii implicarea Rusiei. Cel mai elocvent exemplu a fost livrarea de echipamente medicale în nordul Italiei, în martie 2020, sub sloganul *From Russia with love*¹⁴. Prin aceasta campanie, Rusia a încercat să își creeze un profil de jucător de echipă în cadrul comunității internaționale, criticând în același timp Occidentul pentru că nu are un comportament de cooperare reciproc.

La începutul crizei, administrația de la Moscova a luat poziție împotriva modalității de gestionare a crizei de către Beijing, calificând ca inacceptabile „încercările unor oameni de a acoperi China” cu privire la originea virusului, iar referitor la SUA a considerat că maniera de soluționare a crizei sanitare adoptată de autoritățile ruse este net superioară măsurilor luate de oficialii americani¹⁵, deși capacitatea Federației Ruse de prevenire și tratare a cazurilor de infectare cu Covid-19 a fost contestată de specialiști¹⁶.

În ciuda faptului că, pe parcursul anului 2020, ajutorul umanitar pentru combaterea pandemiei a devenit un instrument important al politicii externe

¹³ Robin Emmott, “Russia deploying coronavirus disinformation to sow panic in West, EU document says”, Reuters, 18 March 2020, URL: <https://www.reuters.com/article/us-health-coronavirus-disinformation-idUSKBN21518F>, accesat la 20.02.2021.

¹⁴ ***, “Coronavirus: What does ‘from Russia with love’ really mean?”, BBC News, 3 April 2020, URL: <https://www.bbc.com/news/world-europe-52137908>, accesat la 17.02.2021.

¹⁵ Maria Kiselyova, “Putin says Russia’s handling of coronavirus is superior to U.S.”, Reuters, 14 June 2020, URL: <https://www.reuters.com/article/us-health-coronavirus-russia-cases/putin-says-russias-handling-of-coronavirus-is-superior-to-u-s-idUSKBN23L07U>, accesat la 12.02.2021.

¹⁶ Jeffrey Mankoff, “Russia’s Response to Covid-19”, Center for Strategic and International Studies, 10 April 2020, URL: <https://www.csis.org/analysis/russias-response-covid-19>, accesat la 12.04.2021.

a Rusiei, în multe privințe nu s-a obținut efectul mediatic și social așteptat de Moscova. Cu toate că au fost prezentate pe scară largă unele acțiuni importante din punct de vedere politic, cum ar fi operațiunile Ministerelor Apărării din Serbia și Italia sau furnizarea de ajutor către SUA¹⁷, nu se poate vorbi despre o îmbunătățire a imaginii Rusiei la nivel global.

Începând cu a doua jumătate a anului 2020, Ministerul rus al afacerilor externe a început să abordeze acest subiect regulat pe site-ul instituției, dar informațiile privind ajutoarele furnizate sunt deseori publicate sub formă de scurte comunicate de presă care conțin doar detalii despre livrări, în timp ce efectul acestor ajutoare este rar menționat.

Continuând șirul informativ al Moscovei, ambasaderele rusești distribuie pe social media informații de pe conturile oficiale ale guvernului rus, în special de pe cel al Ministerul rus al afacerilor externe. Tot pe conturile oficiale ale ambasadelor se postează articole ale agenției TASS referitoare la ajutoarele oferite de Rusia sau progresele acesteia în producerea vaccinului anti-Covid. Nu în ultimul rând, tot în slujba celor care gestionează aceste conturi intră și responsabilitatea de a nega acuzațiile referitoare la răspândirea dezinformării cu privire la coronavirus.

Până în prezent, obiectivele specifice ale campaniei de dezinformare a Rusiei legate de pandemie au inclus:

- subminarea încrederii în fapte obiective și surse de informații credibile privind Covid-19;
- portretizarea altor state ca slabi administratori ai pandemiei;
- alimentarea neîncrederii publicului occidental în capacitatea guvernelor de a gestiona criza;
- exploatarea pandemiei pentru a reduce sancțiunile asupra Rusiei.

Deși impactul operațiunilor de dezinformare rusești legate de Covid-19 nu va fi cunoscut în viitorul apropiat, indicatorii timpurii și lecțiile din trecut sugerează că aceasta poate fi deosebit de eficientă.

După cum a arătat Operațiunea Denver¹⁸, frica și incertitudinea din jurul unei pandemii fac societățile deosebit de vulnerabile în adoptarea unor credințe false. Cercetările au demonstrat că anxietatea facilitează căutarea de informații, ceea ce poate face ca indivizii să asimileze mult mai ușor dezinformarea.

Concluzii

Pentru a rezuma, diplomația de dezvoltare este o formă specifică a diplomației publice care con-

struiește relații bilaterale în baza sprijinului oferit între state. Rolul diplomației de dezvoltare în (noua) diplomație publică este multidimensional, întrucât ajutorul constituie o resursă de putere *soft* pentru diplomația publică în sine.

În ceea ce privește modalitatea în care Federația Rusă a exploatat pandemia de Covid în 2020 pentru a se prezenta ca un actor global principal în rezolvarea crizei sanitare, aceasta confirmă că Rusia este capabilă, în orice context și prin orice mijloace, să utilizeze tehnici de dezinformare pentru a pune la îndoială credibilitatea guvernelor sau a instituțiilor altor state. Pe de altă parte, în contextul crizei sanitare, siguranța propriilor cetățeni poate fi pusă în pericol prin asimilarea unor mesaje transmise eronat de către guvernul rus.

Gestionarea diplomației de dezvoltare a Federației Ruse, în contextul pandemiei, reflectă natura sistemului său autocratic: lipsa de transparență în gestionarea crizelor, utilizarea dezinformării despre bolile infecțioase ca instrument politic; oportunismul politic și geopolitic, ostilitatea față de Occident și diseminarea teoriilor conspirației care, după cum știm, au fost întotdeauna unul dintre instrumentele preferate ale regimurilor totalitare pentru a rămâne la putere.

Bibliografie:

1. ***, "Coronavirus: What does 'from Russia with love' really mean?", *BBC News*, 3 April 2020, URL: <https://www.bbc.com/news/world-europe-52137908>.
2. ***, "'From Russia with Love': Putin sends aid to Italy to fight virus", *EURACTIV*, 23 March 2020, URL: <https://www.euractiv.com/section/global-europe/news/from-russia-with-love-putin-sends-aid-to-italy-to-fight-virus>.
3. ***, *Humanitarian Map*, Humanitarian Monitor Team, April 2020, URL: <https://www.russianassistance.ru/en>.
4. ***, "Путин создал межведомственную комиссию по вопросам содействия международному развитию", *TASS*, 5 Ноябрь 2020, URL: <https://tass.ru/politika/9925153>.
5. ***, "Throwing coronavirus disinfo at the wall to see what sticks", *EUvsDisinfo*, 2 April 2020, URL: <https://euvsdisinfo.eu/throwing-coronavirus-disinfo-at-the-wall-to-see-what-sticks>.
6. EMMOTT, Robin, "Russia deploying coronavirus disinformation to sow panic in West, EU document says", *Reuters*, 18 March 2020, URL: <https://www.reuters.com/article/us-health-coronavirus-disinformation-idUSKBN21518F>.
7. GAUB, Florence; Lotje BOSWINKEL, *The geopolitical implications of the COVID-19 pandemic*, Policy Department for External Relations, September 2020, URL: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/603511/EXPO_STU\(2020\)603511_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/603511/EXPO_STU(2020)603511_EN.pdf).
8. KISELYOVA, Maria, "Putin says Russia's handling of coronavirus is superior to U.S.", *Reuters*, 14 June 2020, URL: <https://www.reuters.com/article/us-health-coronavirus-russia-cases/putin-says-russias-handling-of-coronavirus-is-superior-to-u-s-idUSKBN23L07U>.
9. MANKOFF, Jeffrey, "Russia's Response to Covid-19",

¹⁷ Anton Troianovski, "Turning the Tables, Russia Sends Virus Aid to U.S.", *The New York Times*, 10 April 2020, URL: <https://www.nytimes.com/2020/04/02/world/europe/coronavirus-us-russia-aid.html>, accesat la 19.02.2021.

¹⁸ Operațiunea „Denver” a fost numele unei campanii de dezinformare condusă de KGB, la mijlocul anilor '80, pentru a „planta” ideea că SUA a conceput în mod deliberat HIV/SIDA.

Center for Strategic and International Studies, 10 April 2020, URL: <https://www.csis.org/analysis/russias-responses-covid-19>.

10. NIKOLOVA, Antoinette, "Russian COVID-19 aid to Italy: PR stunt or covert operation?", *EURACTIV*, 7 May 2020, URL: <https://www.euractiv.com/section/defence-and-security/news/russian-covid-19-aid-to-italy-pr-stunt-or-covert-operation>.

11. SAMORUKOV, Maxim, "Ventilator diplomacy in the Balkans", in Dmitri Trenin, Eugene Rumer, Andrew S. Weiss, *Steady State: Russian Foreign Policy After Coronavirus*, Carnegie Moscow Center, 8 July 2020, URL: [https://carnegie.ru/2020/07/08/ventilator-diplomacy-](https://carnegie.ru/2020/07/08/ventilator-diplomacy-in-balkans-pub-81895)

[in-balkans-pub-81895](https://carnegie.ru/2020/07/08/ventilator-diplomacy-in-balkans-pub-81895).

12. SHAKIROV, Oleg, "Россия помогла с ковидом четверти мира", *VTimes*, 10 Февраль 2021, URL: <https://www.vtimes.io/2021/02/10/rossiya-pomogla-s-kovidom-chetverti-mira-a3074>.

13. TROIANOVSKI, Anton, "Turning the Tables, Russia Sends Virus Aid to U.S.", *The New York Times*, 10 April 2020, URL: <https://www.nytimes.com/2020/04/02/world/europe/coronavirus-us-russia-aid.html>.

14. VARPAHOVSKIS, Eriks, "Aid Diplomacy & Nation Image: Central Asia and Russia", *CPD Blog*, 31 July 2020, URL: <https://uscpublicdiplomacy.org/blog/aid-diplomacy-nation-image-central-asia-and-russia>.

Responsabilitatea privind conținutul articolelor publicate în **Colocviu strategic**, inclusiv a opiniilor exprimate, revine în totalitate autorilor, cu respectarea prevederilor Legii nr. 206 din 27 mai 2004 privind buna conduită în cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și inovare și Legii nr. 8 din 14 martie 1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, cu modificările și completările ulterioare. Sunt autorizate orice reproduceri, fără perceperea taxelor aferente, cu condiția precizării exacte a numărului și anului de apariție ale publicației din care provin.

Colocviu strategic

Redactor: CS II dr. Cristian BĂHNĂREANU
Pagină web: <https://cssas.unap.ro/ro/cs.htm>
e-ISSN 1842-8096, 421/2021

Centrul de Studii Strategice de Apărare și Securitate

Adresă: șos. Panduri, nr. 68-72, sector 5, București
Telefon: 021.319.56.49, Fax: 021.319.57.80
E-mail: cssas@unap.ro, Website: <https://cssas.unap.ro>